

Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood - Nota de Context i Avanços de Recerca: L'Amèrica Precolombina al Cinema de Hollywood — Anàlisi Crítica sobre Mel Gibson i Apocalypso.

Mendez Mihura, María Ximena.

Cita:

Mendez Mihura, María Ximena (2019). *Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood - Nota de Context i Avanços de Recerca: L'Amèrica Precolombina al Cinema de Hollywood — Anàlisi Crítica sobre Mel Gibson i Apocalypso*. 1º Congreso Internacional de Ciencias Humanas - Humanidades entre pasado y futuro. Escuela de Humanidades,. Universidad Nacional de San Martín, San Martín Provincia de Buenos Aires.

Dirección estable: <https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/9/5.pdf>

ARK: <https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/CRg/5.pdf>

Esta obra está bajo una licencia de Creative Commons.
Para ver una copia de esta licencia, visite
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>.

Acta Académica es un proyecto académico sin fines de lucro enmarcado en la iniciativa de acceso abierto. Acta Académica fue creado para facilitar a investigadores de todo el mundo el compartir su producción académica. Para crear un perfil gratuitamente o acceder a otros trabajos visite:
<https://www.aacademica.org>.

Nota de Context i Avanços de Recerca: L'Amèrica Precolombina al Cinema de Hollywood — Anàlisi Crítica sobre Mel Gibson i *Apocalypto*

Article de referència: *Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood*

Autora: Dra. María Ximena Méndez Mihura

Filiació Institucional: FLACSO Argentina / Universidad Nacional de San Martín (UNSAM)

Repositori: [Acta Académica - Perfil Académico](#)

1. Presentació i Marc de la Línia de Recerca

El present document complementari té com a propòsit situar l'article *Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood* (*Mel Gibson i la seva visió d'Amèrica abans de l'arribada dels europeus al cinema de Hollywood*) dins d'una línia de recerca més àmplia i mantinguda en el temps sobre Sociologia de la Cultura, Estudis Culturals i Representacions Geopolítiques.

A través d'aquest corpus de treballs, s'aborda de manera crítica com les produccions cinematogràfiques i discursives de la indústria nord-americana (Hollywood) construeixen la subjectivitat, la història i l'espai llatinoamericà. En el cas específic d'aquest estudi, l'anàlisi es centra en l'operació discursiva i ideològica desplegada en el film *Apocalypto* (2006).

A continuació, es detalla el mapatge de publicacions i avenços de recerca vinculats, ordenats de forma temàtica i cronològica, amb les seves respectives cites bibliogràfiques normades sota el format APA (7a edició), resums analítics i enllaços permanents (ARK/Handle) per a la seva consulta i citació en repositoris.

2. Mapatge de Treballs Relacionats i Corpus de Recerca

Línia de Recerca: Sociologia de la Cultura, Estudis Culturals i Representacions Geopolítiques al Cinema de Hollywood.

1. Article Principal de Referència

Títol: Representacions Precolombines i Imperialisme en Mel Gibson

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2019, 6–8 de novembre). *Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood* [Ponència]. 1.er Congreso Internacional de Ciencias Humanas: Humanidades entre pasado y futuro, Escuela de Humanidades, Universidad Nacional de San Martín (UNSAM), San Martín, Argentina.

- **Enllaç del perfil personal:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/9> (ARK:
<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/CRg>)

- **Enllaç de les actes del congrés:**

<https://www.aacademica.org/1.congreso.internacional.de.ciencias.humanas/1492> (ARK: <https://n2t.net/ark:/13683/eRUe/qmE>)

Resum:

Aquest treball es proposa indagar en els desafiaments i les potencialitats que ofereixen les múltiples cruïlles, intercanvis i préstecs entre les ciències humanes i les arts, amb un èmfasi particular a fer visibles les formes d'ideologització d'una pel·lícula de Hollywood. Veurem les idees de Mel Gibson a *Apocalypto* (2006), qui no va agafar els relats que van donar forma als natius com a «bons salvatges» —entre d'altres, els de Bartolomé de las Casas, autor de l'obra al voltant de la qual es va estructurar la «llegenda negra espanyola»—, sinó els autors que tenien l'opinió contrària. Gibson no va agafar els relats de Las Casas com a font, sinó els d'altres frares, com ara Diego de Landa i la seva obra *Relación de las Cosas de Yucatán* (1566), qui va relatar les crueltats dels natius. La pel·lícula es situa en moments previs a l'arribada dels espanyols. S'observa com pobles lliures, amb els seus propis credos i cultures, són caçats de manera ferotge i sanguinària per part d'una civilització expansiva i imperial que acaba arrasant-los. L'imperi precolombí és representat com a supersticiós, decadent i carregat de culpes. Destaquem com la postura ideològica de Gibson, com a creador d'aquesta indústria, s'adscriu a la relació entre Hollywood i el Departament d'Estat nord-americà. Això té com a conseqüència directa la difusió del discurs imperialista nord-americà.

2. Treballs de Recerca Relacionats

A. Tesis Doctorals i de Màster (Marc Estructural)

Tesi Doctoral

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2023). *Latinos en Hollywood: sujetos y espacios en el cine de ficción de Hollywood en torno al cambio de siglo* [Tesi de doctorat, Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (FLACSO Argentina)]. Repositorio Institucional FLACSO. <http://hdl.handle.net/10469/20723>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/35> (ARK:
<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/k4M>)

Resum:

Aquest projecte s'inscriu en l'àrea de la Sociologia de la Cultura. En concret, la temàtica que aborda són les representacions d'arquetips d'allò llatinoamericà (tant de subjectes com d'espais) en pel·lícules procedents del cinema de Hollywood pertanyents a les dècades de 1980 i 1990, així com a la dècada posterior a l'11 de setembre de 2001 (11-S). Cal precisar que el poder tecnològic i cultural d'aquesta indústria manté una estreta relació amb les directrius polítiques de l'Estat nord-americà. Durant les dècades de 1980 i 1990, aquest Estat es va caracteritzar per la manca de consens respecte a la intervenció en conflictes externs, una oposició que es va diluir després dels atemptats de l'11-S. Aquest treball sosté que el Govern dels Estats Units porta a terme el seu projecte expansionista mitjançant les directrius del seu Departament d'Estat —cosa que comporta implicacions polítiques i culturals—, i que el cinema de Hollywood participa d'aquest projecte, els efectes del qual no només són artístics, estètics i culturals, sinó també ideològics. Així mateix, en aquesta recerca es concep el director de cinema com un autor; és a dir, com un creador dotat d'una subjectivitat i un posicionament ideològic i polític determinats. Es parteix del supòsit que el cinema —amb especial èmfasi en el cinema industrial— constitueix un camp on es despleguen debats, negociacions i disputes en funció de les diverses posicions ideològiques i directrius polítiques. La delimitació empírica es realitza sobre el cinema de ficció hollywoodià que remet al model clàssic, prestant especial atenció a la presència substancial d'allò llatinoamericà en la trama narrativa. En conseqüència, aquest treball es proposa identificar, indagar i explicar les representacions d'allò llatinoamericà centrant l'anàlisi en la noció d'arquetips. D'aquesta manera, es distancia de recerques prèvies que posaven el focus prioritari en els estereotips. L'articulació entre les dècades de 1980, 1990 i el període posterior a l'11-S dona compte del conjunt de relacions existent entre els arquetips de subjectes i d'espais. Això condueix a preguntar-se quina és la redefinició de les representacions d'arquetips llatinoamericans en les pel·lícules nord-americanes durant el període establert, i quina relació guarden els canvis en aquestes representacions amb el desenvolupament de la política exterior nord-americana. Per tant, l'objectiu principal d'aquesta recerca és analitzar les representacions arquetípiques sobre Amèrica Llatina i

les seves variacions en pel·lícules nord-americanes de les dècades de 1980 i 1990, així com del període posterior a l'11 de setembre de 2001 (11-S), en articulació amb les transformacions en la política de l'Estat nord-americà.

Resum de Tesi de Màster

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2017). Sujetos y espacios latinoamericanos en películas estadounidenses de ficción en la primera década del siglo XXI [Resum de tesi de màster]. *Cuadernos del CEL*, 2(4), 210–218.

<http://www.celcuadernos.com.ar/upload/pdf/Resumen%20Tesis.%20docx.pdf>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/8> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/1do>)

Resum:

Analitza el vincle entre el cinema de Hollywood i l'imperialisme com a reproductor de relacions de dominació reconfigurades després dels atemptats de l'11-S, aportant una mirada sobre la política exterior nord-americana i les representacions culturals continentals.

B. Anàlisi de Representacions Històriques, Espacials i Ideològiques al Cinema

Anàlisi d'Estereotips Post 11-S

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2014, 29 de juliol–1 d'agost). *Estereotipos de lo latinoamericano en las producciones de Hollywood* [Ponència]. XI Congreso Argentino de Antropología Social, Rosario, Argentina.

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/3> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/k4C>)

Resum:

Examina un corpus de vuit pel·lícules (2001-2011) i indaga la càrrega atribuïda a allò llatinoamericà després de l'11-S: els subjectes són caracteritzats com a perillosos, corruptes o «bons salvatges», mentre que els espais figuren com a territoris de vigilància abans que focus directes d'atac terrorista.

Exotització Espacial de Llatinoamèrica

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2022). La exotización hollywoodense de Colombia en la relación civilización-barbarie y el tratamiento de su espacio como jardín-desierto. *Clivajes. Revista de Ciencias Sociales*, (17), 45–60. <https://doi.org/10.25009/clivajes.v0i17.2734>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/10>

Resum:

Analitza les operacions d'exotització i la dicotomia civilització/barbàrie aplicades a la construcció geogràfica i cultural de l'espai colombià en la cinematografia comercial nord-americana.

Anàlisi del Cinema de la Guerra Freda i la Figura de l'Esquerra

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2019, 1–4 d'octubre). *Indiana Jones e Irina Spalko: Dos miradas hacia América Latina* [Ponència]. XVII Jornadas Interescuelas/Departamentos de Historia, Universidad Nacional de Catamarca, Catamarca, Argentina.

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/43> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/y5e>)

Resum:

Analitza *Indiana Jones i el regne de la calavera de cristall* (2008) de Steven Spielberg, indagant la representació de la intel·lectualitat soviètica i l'esquerra a través del personatge d'Irina Spalko i la projecció de l'espai llatinoamericà com a escenari de disputa ideològica.

C. Estudis sobre Educació, Joventuts i Cinema Autoetnogràfic

Representació de les Joventuts Llatines als EUA

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2019, 13–15 de novembre). *La representación de las juventudes latinas en el cine de los Estados Unidos* [Ponència]. IV Congreso de Jóvenes Medios e Industrias Culturales (JUMIC), Universidad Nacional de La Plata, La Plata, Argentina.

<https://perio.unlp.edu.ar/ojs/index.php/actas/article/view/5759>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/7> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/fbz>)

Resum:

Examina la representació de les joventuts llatines en el film *Stand and Deliver* (1988) a partir de l'experiència del professor Jaime Escalante i el seu impacte en els debats sobre polítiques educatives destinades a la comunitat llatina als EUA.

Anàlisi de Cinema Autoetnogràfic i Subcultura Presidiària

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2016). Un análisis en torno a *American Me*, de Edward James Olmos. *Revista Transas*.

<https://revistatransas.unsam.edu.ar/un-analisis-en-torno-a-american-me-de-edward-james-olmos/>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/20> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/UXZ>)

Resum:

Anàlisi de la pel·lícula *American Me* (1992), pertanyent al grup de films amb trets autoetnogràfics, que rescata els conflictes interracials, les bandes i les xarxes de poder a les presons de Los Angeles.

D. Reflexions Metodològiques i Institucionals

Antecedents sobre Hollywood i el Departament d'Estat

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2018, 19–23 de novembre). *Cine e imperialismo: Antecedentes y miradas en la relación entre Hollywood y el Departamento de Estado norteamericano* [Resum de ponència]. 8.ª Conferencia Latinoamericana y Caribeña de Ciencias Sociales (CLACSO), Buenos Aires, Argentina.

https://www.clacso.org.ar/conferencia2018/presentacion_ponencia.php?ponencia=2018813153622-4335-pi

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/55> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/n23>)

Resum:

Sintetitza la revisió bibliogràfica sobre les influències mútues entre la política exterior nord-americana i la producció cinematogràfica industrial.

Metodologia de Recerca Cultural

Cita APA (7a ed.):

Méndez Mihura, M. X. (2023, 15–17 de novembre). *Experiencia, preguntas, dificultades y logros en la investigación de producciones culturales de Hollywood* [Ponència]. VIII Encuentro Latinoamericano de Metodología de las Ciencias Sociales (ELMECS), Salto, Uruguay.

<http://elmeecs.fahce.unlp.edu.ar/viii-elmeecs/actas/ponencia-240618125758981054>

- **Enllaç a Acta Académica:**

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/62> (ARK:

<https://n2t.net/ark:/13683/pQeh/nX6>)

Resum:

Reflexiona sobre l'enfocament metodològic qualitatiu i descriptiu aplicat al corpus cinematogràfic de la tesi doctoral, discutint els desafiaments d'interpretar productes culturals com a portadors de biaixos ideològics.

3. Guia de Citació Recomanada per a Investigadors

Si utilitza aquest treball o els seus documents complementaris per a recerques sobre estudis culturals, crítica cinematogràfica o anàlisi geopolítica del discurs audiovisual, es suggereix emprar les següents fórmules de citació:

Per citar l'article original de recerca:

Méndez Mihura, M. X. (2019, 6–8 de novembre). *Mel Gibson y su visión de América antes de la llegada de los europeos en el cine de Hollywood* [Ponència]. 1.er Congreso Internacional de Ciencias Humanas, Universidad Nacional de San Martín (UNSAM), San Martín, Argentina. <https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/9>

Per citar aquesta nota de context i mapatge general:

Méndez Mihura, M. X. (2026). *Nota de Context i Avanços de Recerca: L'Amèrica Precolombina al Cinema de Hollywood — Anàlisi Crítica sobre Mel Gibson i Apocalypto* [Document de treball / Nota de context]. Repositori Acta Académica.

<https://www.aacademica.org/maria.ximena.mendez.mihura/9>